

Migrační a azylová politika EU v době uprchlických krizí

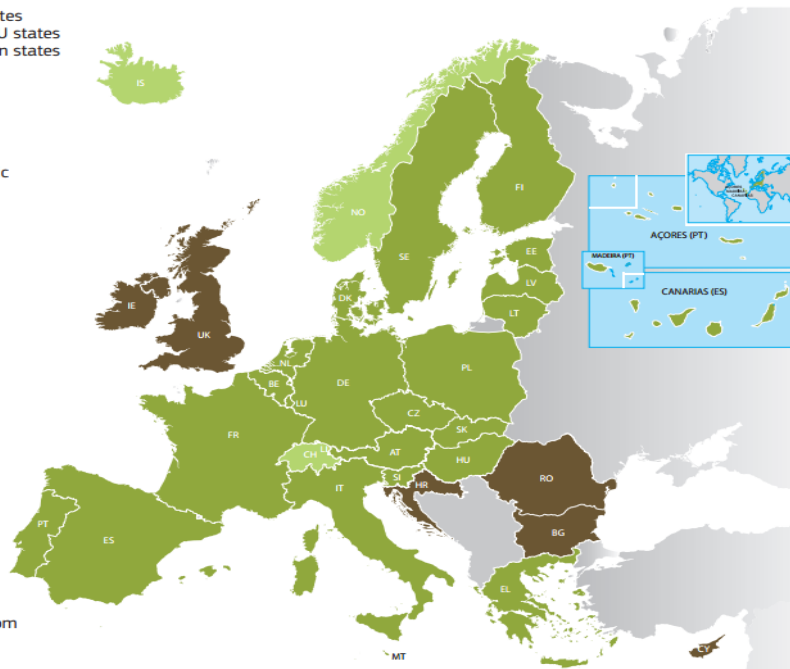

Mezníky na cestě ke společné migrační a azylové politice

■ EU Schengen states
■ Non-Schengen EU states
■ Non-EU Schengen states

AT Austria
BE Belgium
BG Bulgaria
CH Switzerland
CY Cyprus
CZ Czech Republic
DE Germany
DK Denmark
EE Estonia
EL Greece
ES Spain
FI Finland
FR France
HR Croatia
HU Hungary
IE Ireland
IS Iceland
IT Italy
LI Liechtenstein
LT Lithuania
LU Luxembourg
LV Latvia
MT Malta
NL Netherlands
NO Norway
PL Poland
PT Portugal
RO Romania
SE Sweden
SI Slovenia
SK Slovakia
UK United Kingdom

- **Schengenská dohoda (1985)** vytvořila zónu volného pohybu a zrušení kontrol na vnitřních hranicích Evropských společenství
- **Dublinská úmluva (1990)** určovala odpovědnost za posouzení azylu podané na území EU. Vstoupila v platnost v roce 1997

Přístup k legální migraci

- Do EU přichází legálně ročně 2-3 miliony občanů tzv. třetích zemí.
- **O počtu přijímaných legálních migrantů rozhodují samy členské státy.**
- EU vytváří právní rámec, který má harmonizovat podmínky vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí v členských státech
- Typická je podpora příchodu kvalifikovaných pracovních sil i snaha reagovat na demografický vývoj v Evropě. Důraz je kladen na podporu integrace migrantů.

Přístup k nelegální migraci

Nelegálních vstupů do EU je v posledních letech ročně 125 000 až 200 000.

Ochrana hranic a boj s nelegální migrací zůstávají v rukou členských států.

EU při ochraně hranic pomáhá prostřednictvím svých agentur – Evropský policejní úřad (**Europol** – od roku 1999) a Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích EU (**Frontex** – od roku 2004)

<https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/migration-flows/>

Změny azylové politiky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

V roce 2003 bylo schváleno nařízení Rady **Dublin II**, které nahrazoval původní Dublinskou úmluvu. Podle tohoto Nařízení měl být k posouzení žádosti o azyl příslušný pouze jeden členský stát EU.

Zpřesňující kritéria pro určení příslušného členského státu k posouzení žádosti o azyl stanovil tzv. Dublin III (2013).

Situace na Blízkém Východě a migrace

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Občanská válka v Sýrii a útoky tzv. Islámského státu zapříčinily masovou migraci.

Do konce roku 2016 v pěti státech (Turecko, Jordánsko, Libanon, Irák a Egypt) přebývalo 4,8 milionů syrských uprchlíků.

Syrští uprchlíci také tvořili největší počet migrantů (až 26 % z nich), kteří se pokoušeli proniknout do Evropy přes Středozemní moře.

Tzv. uprchlická krize v Evropě v letech 2015-2016

Vrchol tzv. uprchlické krize nastal v roce 2015, kdy byla mezinárodní ochrana udělena už více než 333 300 žadatelům o azyl (podíl Syřanů stoupl na 50 %).

Počty žádostí o azyl množství případů udělené mezinárodní ochrany výrazně **převyšovaly** (v roce 2015-2016 jich bylo 1,3 milionů).

<https://www.youtube.com/watch?v=z5Xv5e-35Io>

Podrobněji Studijní opora, s. 53-56.

Návrhy Evropské komise (EK) v reakci na tzv. migrační krizi

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

EK navrhla **dočasný mechanismus přerozdělování osob**, které jednoznačně potřebují mezinárodní ochranu, uvnitř EU.

Nový **evropský program pro migraci** vymezil čtyři základní pilíře nového řízení migrace:

- snížení atraktivity nelegální migrace
- posílení správy vnějších hranic EU
- zajištění silné společné azylové politiky
- prosazení nové politiky pro legální migraci

Odmítání uprchlických kvót a jeho důvody

Proti rozhodnutí Rady hlasovaly pouze Maďarsko, Rumunsko, Slovensko a Česká republika.

Odpor vůči uprchlickým kvótám byl důsledkem odlišné historické zkušenosti a byl i reakcí na obavy spojené s nárůstem islamistického terorismu.

Výsledky snah o řešení tzv. migrační krize

Podle údajů EK z konce května 2018 bylo k danému datu v rámci relokačního mechanismu přemístěno asi 34 700 žadatelů o azyl (35,3 % z celkového předpokládaného počtu).

Větší dopad měla **dohoda s Tureckem** (2016) – měla omezit uprchlickou trasu směřující přes Egejské moře na řecké ostrovy

Nový pakt o migraci a azylu

(Návrh Evropské
komise ze září 2020)

Efektivnější a rychlejší azylové procedury (předběžný screening na hranicích, účinnější využívání azylového řízení na hranicích).

Nový mechanismus solidarity (primárně relokace nebo sponzorování návratů).

Společný systém EU pro návraty (spolupráce s třetími zeměmi).

Počty cizinců a azylantů v ČR

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Cizinci (včetně azylantů)	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790
Azylanti	2 556	2 892	2 972	2 669	2 586	2 515	2 220

Zdroj: Český statistický úřad

Post k přijímání uprchlíků v ČR (v %)

	10/2015	12/2015	10/2016	10/2017	10/2018	Jaro 2022
Pro trvalý pobyt	3	2	2	2	2	10
Pro dočasný pobyt	41	33	30	25	24	75
Proti přijímání uprchlíků	52	60	63	69	68	13
Neví	4	5	5	4	6	2

Zdroj: CVVM

Uprchlická krize z Ukrajiny a její specifika

Přístup k uprchlíkům z Ukrajiny na evropské úrovni ovlivňuje převažující podpora Ukrajiny jako oběti ruské agrese, specifická sociodemografická struktura uprchlíků (převaha žen a dětí) a jejich kulturní blízkost i předchozí přítomnost početné ukrajinské diaspory.

Základem pro podporu ukrajinským uprchlíkům v zemích EU je směrnice o dočasné ochraně z 4.3. 2022 – umožňuje využívat harmonizovaná práva v celé EU v délce jednoho až tří let. Tato práva se vztahují k:

- **Pobytu**
- **Přístupu na trh práce a bydlení**
- **Lékařské pomoci**
- **Sociální pomoci**
- **Přístupu dětí ke vzdělání**

- V ČR upravuje podmínky pomoci ukrajinským uprchlíkům tzv. Lex Ukrajina, který s **dočasnou platností (do 31. 8. 2023)** umožňuje volný vstup na trh práce, humanitární dávky, příspěvky pro solidární domácnosti, dočasné zařazení do systému veřejného zdravotního pojištění a přístup ke vzdělání.
- Podle údajů z léta 2022 dočasnou ochranu v ČR získalo 390 159 občanů Ukrajiny (z toho bylo 44 % žen a 35 % dětí).

Shrnutí

- Prvním mezníkem na cestě k společné migrační politice bylo **vytvoření Schengenského prostoru**
- V případě legální migrace se EU snaží harmonizovat vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí v členských státech – typická je podpora příchodu kvalifikovaných pracovních sil.
- Základem azylové politiky byla **Dublinská úmluva**, týkající se určení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl (v dalších desetiletích upravena – Dublin II, III)
- V době tzv. migrační krize EK navrhla a Rada EU schválila **dočasný mechanismus přerozdělování žadatelů o azyl** - země Visegrádské čtyřky proti.